

ENCIKLOPEDIJA HADISA

Nusret ISANOVIĆ

ENCIKLOPEDIJA HADISA

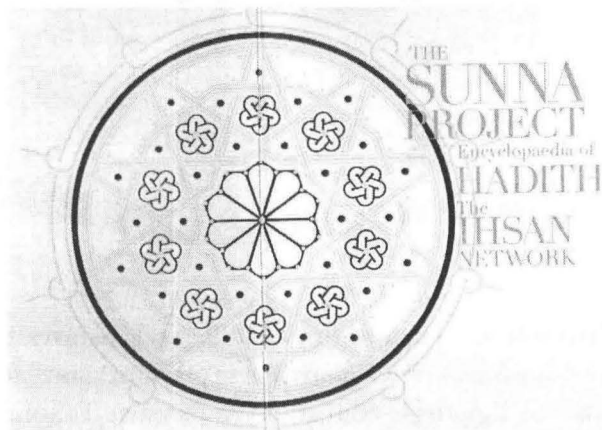
(Mawsu'at al-Hadith al-Sharif, Thesaurus Islamicus Foundation, Stuttgart, 2000.)

Tokom četrnaest stoljeća islama svaka je generacija muslimana proučavala i težila do u tančine upoznati život Allahovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s. Pored velikog broja hadiskih zbirki, nejednakog nivoa vjerodostojnosti, nastala je nepregledna literatura osebujne tematske raznorodnosti i različitog žanra (biografska, historiografska, didaktička, književno-poetska, znanstvena) na svim jezicima kojima govore muslimani. Najznatnija, svakako, na arapskom, perzijskom, turskom i urdu jeziku. Svojim obimom odavno je presegla sve klasične mogućnosti potpunijih uvida i metode raspolaganja cjelinom njenih relevantnih sadržaja.

Tu ogromnu literaturu, presudnu za život cjelokupne muslimanske zajednice, donedavno je bilo nezamislivo imati na jednom mjestu i biti u mogućnosti njome raspolagati.

Razvoj savremene znanosti i tehnike, osobito u području elektronike i informatike, otvara obilje novih mogućnosti za prikupljanje, obradu, čuvanje, neposrednije i efikasnije raspolaganje izobilnim sadržajima religijskog i vjerskog znanja: fundamentalnog, izvedenog i primijenjenog. Nastala je bitno drukčija informacijska i komunikacijska situacija u svijetu. Stekli su se tehnološki uvjeti za primjenu informatičkih standarda u pristupu vjerskoj informaciji, kao i za elektroničku obradu ogromnog

fundusa fundamentalnog vjerskoga znanja. Time i ova vrsta znanja dopijeva u mogućnost da postane dio savremenog informacijskog krvtoka

i osnova za eventualno novu semantičku mrežu, koja bi bila pandan kvalitativno drukčijoj kognitivnoj komunikacijskoj strukturi.

Uspon računarske tehnologije, koji se dogodio posljednjih godina, omogućava za vrlo kratko vrijeme obradu enormne količine podataka i softver koji podržava veliki broj metoda pretraživanja što otkriva do tada neslućene mogućnosti i brojne nove kombinacije za vjerske znanstvenike i istraživače.

Novom informacijskom i komunikacijskom situacijom omogućen je i jedan bitno novi pristup nemjerljivom blagu hadisa i hadiske literature.

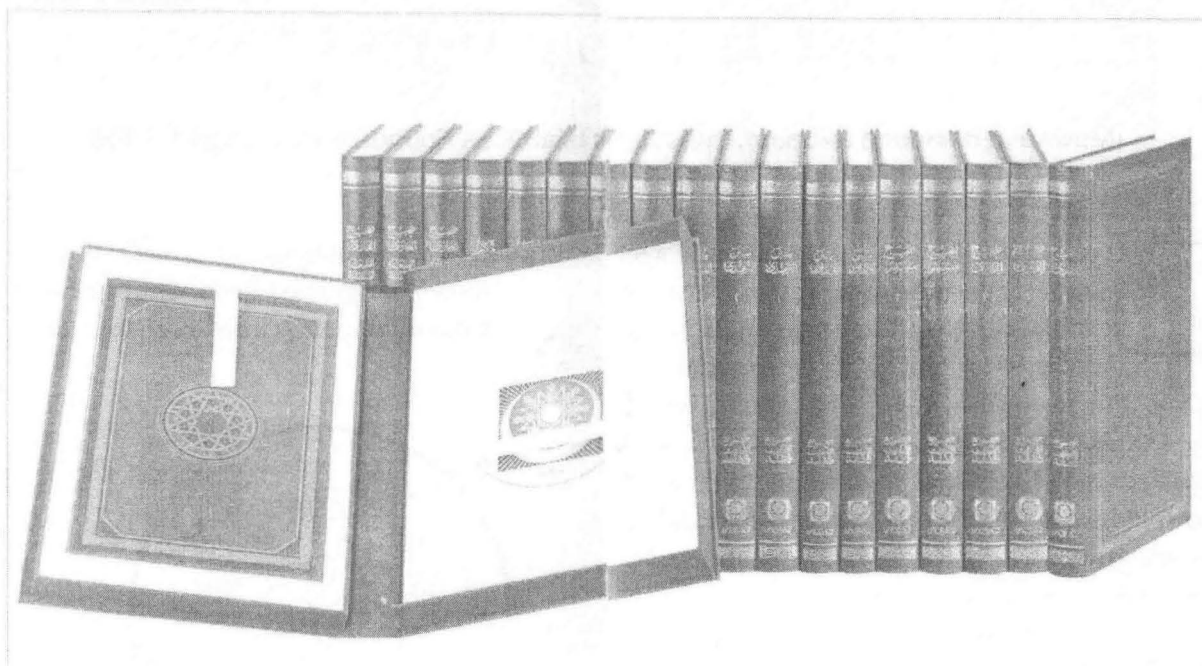
Raznovrsno bogatstvo hadiskog teksta, dosada dostupno samo uskom krugu malog broja stručnjaka, sada je u realnom izgledu da bude na raspolaganju mnogim ljudima koji žele upoznati bilo koji aspekt fundamentalnog ili izvedenog islamskog znanja.

Prije petnaestak godina grupa uglednih islamskih intelektualaca pokrenula je projekat iznimnog značenja za muslimane današnjice, osobito za njihovu savremenu recepciju hadisa, kao drugog fundamentalnog izvora islama. Projekat je nazvan *Sunna Project*. Ovi intelektualci su - predvođeni vicerektorom Univerziteta Al-Azhar u Kairu šejhom Al-

Kako bi cjelokupni projekat dosegao razinu obrasca, koji bi se slijedio pri obradi i izdavanju ostalih temeljnih djela islamske literature, zamišljeno je da se realizira u najreprezentativnijim tradicionalnim i elektroničkim formama.

Potkraj dvijehiljadite godine ovaj ambiciozni projekat je prispio za realizaciju svoje prve faze. Naime, u Stuttgartu je, u izdanju Thesaurus Islamicus Foundation, počelo objavljivanje *ENCIKLOPEDIJE HADISA (Mawsu'at al-Hadith al-Sharif)*

Ovo izdanje, koje je, ustvari, prvo kritičko izdanje hadisa do sada, sadrži prvih devetnaest

Hussaynom Hashimom - 1989. god. osnovali *Thesaurus Islamicus Foundation* sa glavnim kancelarijama u Egiptu i Ujedinjenom Kraljevstvu. Tokom vremena Fondacija je okupila najuglednija imena iz područja vjerskih znanosti, osobito hadiskih i obrazovala respektabilan tim informatičkih stručnjaka. Cilj joj je - primjenjujući najviše standarde savremene znanosti i tehnologije - formirati jednu obuhvatnu biblioteku koja bi sadržavala sve što je vezano za život Muhammeda, s.a.v.s., i informatizirati je, kako bi njena baza podataka omogućila brz pristup ovom autoritativnom izvoru islama. Namjera Fondacije je, također, osigurati objavljivanje svih, do sada poznatih hadiskih zbirki; prikupiti, selekcionirati, obraditi i pripremiti za izdavanje svu relevantnu literaturu o hadisu nastalu tokom proteklih stoljeća islamske povijesti.

svezaka. Objavljene sveske uključuju sedam velikih zbirki hadisa (*Sahih al-Buhari, Sahih al-Muslim, Abu Davudov Sunen, Jami' al-Tirmizi, Nesaiev Sunen, Sunen Ibn Maje i Malikov Muwetta*). Osim toga, ove zbirke sadrže i stotinu godina staru kopiju *Sultaniyya* edicije *Sahih al-Buhari* u tri sveske, koju je publikovao Bulaq Press sa njenim osobito dragocjenim fusnotama. Spomenutim zbirkama hadisa pridružen je i analitički indeks za sve publikovane tekstove u dvije sveske pod nazivom *Maknaz al-Mustarshidin*, koji u svojim referencama sadrži značajan broj hadisa iz Al-Mizzijevog *Tuhfat al-Ashrafa*, čime su dovedene u posebnu zajedničku vezu sve knjige koje su služile kao izvor.

Uz štampani materijal, Enciklopedija uključuje i CD bazu podataka koja sadrži sve zbirke štampanih hadisa. Zahvaljujući dvadeset jednoj

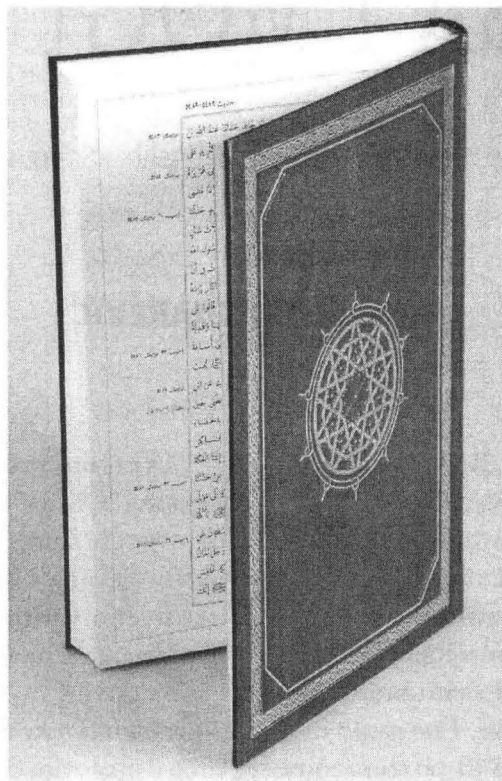
vrsti različitih pretraživanja - uključujući i različite stepene kompleksnosti i univerzalni način pretrage - svi hadisi, bilo koja riječ ili grupa riječi koje se nalaze u zbirka postaju time sasvim lahko dostupni.

Ova publikacija je rezultat petnaestogodišnjeg rada, koji se sastojao od prikupljanja relevantne građe, istraživanja, analiza, provjera, konsultacija i usaglašavanja tima najkompetentnijih hadiskih stručnjaka i znanstvenika iz različitih područja vjerskih znanosti. Zahvaljujući njihovom izuzetnom naporu sačinjena je najkompresivnija kolekcija manuskripti hadisa iz cijeloga svijeta, kao i sve ranije publikovane zbirke hadisa. Prije nego je objavljen, cjelokupni materijal je dat na uvid i odobrenje Islamskoj akademiji za istraživanje Univerziteta Al-Azhar u Kairu. Svaka stranica je pažljivo pregledana, sravnjena i revidirana. Tek tada je Zbirka odobrena i mogla je biti objavljena u štampanoj ili digitalnoj formi. Stručnjaci smatraju da se bez pretjerivanja za ovu enciklopediju hadisa može ustvrditi da odražava najviše domete hadiske znanosti i da, kao takva, čini dio najvjerođostojnije tradicije ukupnosti islamskog znanja.

Vrijednosti ovog značajnog projekta, također, doprinosi posebna pažnja koju je Fondacija posvetila odabiru pisma na kojem će Zbirka biti štampana. Uz pomoć vodećih stručnjaka u arapskoj kaligrafiji opredijelila se za fino, estetski usavršeno, arapsko pismo, dodatno elaboriranog digitalnog oblika. Ovo pismo je, inače, neposredno izvedeno iz stila koji je korišten kod štampanja edicije Kur'ana kralja Fuada 1932. godine, a koji se općenito smatra vrhuncem arapske tipografije.

Osobita značajka ovako zamišljenog izdanja Enciklopedije hadisa sadržana je u činjenici da su manuskripti, marginalije, komentari i kaligrafija, koji su u vezi sa hadiskim tekstom, dostupni *on line* već od početka tekuće godine. Ova iznimna pogodnost omogućava hadiskim stručnjacima i

znanstvenicima iz cijelog svijeta da se uključe svojim primjedbama, prijedlozima, komentarima, kritikama ili na drugi način i tako i sami učestvuju u realizaciji ovoga projekta, te doprinesu njegovoj vrijednosti. Prikupljeni *on line* materijal će biti selektiran i naknadno objavljen u dodatnim sveskama, a njihov broj je, praktično, neograničen i zavisit će od obima i karaktera prispjelog materijala. Osobe ili institucije koje budu posjedovale Enciklopediju imat će, naravno, pristup svim ovim mogućnostima.

Budući da *Sunna Project* nastoji prikupiti i objaviti sav relevantni materijal do kojeg je moguće doći u svijetu, a koji je u vezi sa sunnetom Allahovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s., objavljivanjem prvih sedam, najpoznatijih zbirki hadisa u devetnaest svezaka, najavljen je, dakle, samo početak realizacije jednog obuhvatnog projekta, koji će se, kako je već istaknuto, ostvarivati dugoročno i u fazama. Već u tekućoj (2002.) godini planirano je objavljivanje još četiri hadiske zbirke: *Musnad Ahmed ibn Hanbela* (u sedam knjiga) *Sunan al-Darimija*, *Sunan al-Daraqutnija* i *Sunan al-Homaydija*.

Dobrotom i zalaganjem našeg prijatelja profesora Abdul-Hakima (Tim Wintera) sa Teološkog fakulteta Univerziteta u Cambridgeu, inače konsultanta Thesaurus Islamicus Foundation, Islamska pedagoška akademija u Zenici dobila je jedan primjerak prvog dijela *Enciklopedije hadisa*. Na sugestiju prof. Abdul-Hakima Nastavno-naučno vijeće Akademije je formiralo tim koji će pregledati objavljeni dio Enciklopedije, formirati vlastiti stav o njemu i cjelovitije ga predstaviti našoj javnosti. Tim čine dr. Šefik Kurdić, dr. Safet Halilović, dr. Šukrija Ramić i dr. Fuad Sedić. Članovi tima će, također, pratiti buduću realizaciju *Sunna Projecta* i razvijati stalnu saradnju sa Fondacijom.

m